

університету оборони України ім. Івана Черняхівського. 2023. № 1 (47). С.9-18.

6. Арістархова М., Демидко Д. Особливості мовної підготовки в системі індивідуальної підготовки Збройних Сил України. *Військова освіта* : зб. наук. пр. Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського. 2022. № 2(46). С. 17-22.

7. Гребенюк М., Крикун В. Базові дидактичні принципи мовної підготовки особового складу Збройних Сил України: системний підхід. *Військова освіта* : зб. наук. пр. Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Київ. 2022. № 2 (46). С. 57-69.

REFERENCES

1. ICAO (2010). Doc. 9835 AN/453. Manual on the Implementation of ICAO Language Proficiency Requirements created by ICAO, Second Edition. 180 p. [in English]

2. Kalashnyk-Rybalko, M. A., Snisarenko, I. Ye. Obgruntuvannya orhanizatsiyno-pedahohichnykh umov intensyfikatsiyi profesiynoyi anhlomovnoyi pidhotovky maybutnikh aviatsiynykh fakhivtsiv [Substantiation of organizational and pedagogical conditions for intensification of professional English-language training of future aviation specialists]. *Systemy ozbroynnyia i viys'kova tekhnika*. № 1 (69). S. 96-103. URL: <https://doi.org/10.30748/soivt.2022.69.1>. [in Ukrainian]

3. Kalashnyk-Rybalko, M. A., Kalashnyk, H. A. (2023). Model' pedahohichnoyi systemy intensyfikatsiyi profesiyno-oriyentovanoi pidhotovky maybutnikh aviatsiynykh fakhivtsiv [Model of the pedagogical system of intensification of professionally oriented training of future aviation specialists]. *Nauka i tekhnika Povitryanykh Syl Zbroynykh syl Ukrayiny*. № 3 (52). S. 25-31. URL: <https://doi.org/10.30748/nitps.2023.52.04> [in Ukrainian]

4. Repilo, Yu. Ye., Rossiytsev, V. V. (2023). Model' otsynuvannya vidpovidnosti viys'kovykh publikatsiy i standartiv mizhnarodnym normatyvnyim dokumentam. [Model for assessing the compliance of military publications and standards with international regulatory documents]. *Zbirnyk naukovykh prats' Kharkivs'koho natsional'noho universytetu Povitryanykh Syl*. № 4 (78). S. 101-112. URL: <https://doi.org/10.30748/zhups.2023.78.15>. [in Ukrainian]

5. Aristarkhova, M., Aristarkhov, O. (2021). Osoblyvosti rozvytku inshomovnoi kompetentnosti zasobamy informatsiino-komunikatsiynykh tekhnolohii [The Peculiarities of Foreign Language Communicative Competence Development Using Information and Communication Technologies]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk* : zb. nauk. prats. № 36. V. 1, S. 162-166. [in Ukrainian]

6. Aristarkhova, M., Demydco, D. (2022). Osoblyvosti movnoi pidhotovky v systemi indyvidualnoi pidhotovky Zbroinykh Syl Ukrainy [The Features of the Language Training in the System of Individual Training in the Armed Forces of Ukraine]. *Viiskova osvita* : zb. nauk. pr. Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho. № 2 (46). S. 17-22. [in Ukrainian]

7. Hrebenuk, M., Krykun, V. (2022). Bazovi dydaktychni pryntsypy movnoi pidhotovky osobovoho skladu Zbroinykh Syl Ukrainy: systemnyi pidkhid [Basic Didactic Principles in Language Training of the Ukrainian Armed Forces Personnel: System Approach]. *Viiskova osvita* : zb. nauk. pr. Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho. № 2 (46). S. 57-69. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАЛАШНИК-РИБАЛКО Мирослава – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри аеронавігації, метеорології та організації повітряного руху Української державної льотної академії.

Наукові інтереси: професійна авіаційна англійська мова, організаційно-педагогічні умови, інтенсифікація процесу навчання, навчання авіаційних фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KALASHNYK-RYBALKO Myroslava – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Aeronautics, Meteorology and Air Traffic Service of Ukrainian State Flight Academy.

Scientific interests: professional aviation English, organizational and pedagogical conditions, intensification of the learning process, training of aviation specialists.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 22.05.2025 р.

УДК 378.6:7.072.2] (438)

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-170-176

КОЛЧЕНКО Ірина –

кандидат педагогічних наук, докторант

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0621-2794>

e-mail: irynakolchenko2@gmail.com

РОЛЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ

У статті досліджено значення спеціалізованих мистецьких закладів у формуванні професійної освіти Польщі, зокрема їхню структурну трансформацію, освітні підходи та взаємозв'язок із ринком праці. Основну увагу приділено аналізу впливу реформ у системі освіти на функціонування мистецьких ліцеїв, музичних шкіл та художніх академій, а також їхній адаптації до сучасних тенденцій розвитку креативних індустрій. У фокусі дослідження – процеси модернізації навчальних програм, орієнтовані на інтеграцію цифрових технологій, міждисциплінарних методів викладання та розвиток підприємницьких компетенцій у студентів.

Особливу увагу присвячено проблемі узгодженості рівня підготовки випускників мистецьких закладів із вимогами ринку праці, що набуває зростаючої актуальності в умовах посилення конкуренції та динамічних змін у сфері мистецької освіти. Проаналізовано ключові аспекти професійної орієнтації випускників, їхні можливості працевлаштування в креативних індустріях, дизайні середовища, цифрових медіа та сфері культурного менеджменту. Окремо розглянуто питання фінансування мистецьких закладів, вплив міжнародних грантових програм і партнерських ініціатив на якість освітнього процесу.

Метою дослідження є виявлення основних тенденцій розвитку мистецької освіти Польщі, визначення ключових викликів і перспектив, а також можливостей адаптації польського досвіду в контексті модернізації мистецької освіти в Україні.

Результати аналізу засвідчують, що система мистецької освіти Польщі зазнала суттєвих трансформацій після падіння Берлінської стіни, що сприяло впровадженню сучасних освітніх технологій, оновленню змісту навчальних програм і розширенню міжнародної співпраці. Наразі польські мистецькі школи поєднують класичні освітні традиції з інноваційними підходами, що забезпечує високий рівень професійної підготовки випускників і підвищує їхню конкурентоспроможність на європейському ринку праці.

Перспективи подальших досліджень включають детальний аналіз методологічних підходів до мистецької освіти, оцінку ефективності впровадження цифрових технологій у навчальний процес, а також вивчення міжнародного досвіду функціонування мистецьких закладів. Важливим напрямом досліджень є також розгляд моделей співпраці між мистецькими школами, університетами та роботодавцями з метою розроблення ефективної стратегії професійної підготовки молодих фахівців.

Ключові слова: мистецька освіта, спеціалізовані мистецькі заклади, професійна підготовка, креативні індустрії, ринок праці, освітні реформи, цифрові технології, міжнародна співпраця, модернізація навчальних програм.

KOLCHENKO Iryna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Doctoral student
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0621-2794>
e-mail: irynakolchenko2@gmail.com

THE ROLE OF SPECIALIZED ART INSTITUTIONS IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL EDUCATION IN POLAND

The article examines the importance of specialized art institutions in the formation of vocational education in Poland, in particular their structural transformation, educational approaches and relationship with the labor market. The main attention is paid to the analysis of the impact of reforms in the education system on the functioning of art lyceums, music schools and art academies, as well as their adaptation to modern trends in the development of the creative industry. The focus of the study is on the processes of modernization of curricula focused on the integration of digital technologies, interdisciplinary teaching methods and the development of entrepreneurial competencies in students.

Particular attention is paid to the problem of improving the level of training of graduates of art institutions with labor requirements, which is becoming increasingly relevant in the context of increased competition and dynamic changes in the field of art education. The key aspects of the professional orientation of graduates, their employment opportunities in the creative industries, environmental design, digital media and the field of cultural management are analyzed. Separately, the issue of financing art institutions, the impact of international grant programs and partnership initiatives on the quality of the educational process is considered.

The research method is to identify the main trends in the development of art education in Poland, identify key challenges and prospects, as well as opportunities for adapting the Polish experience in the context of the modernization of art education in Ukraine.

The results of the analysis show that the art education system in Poland has undergone significant transformations after the fall of the Berlin Wall, which contributed to the introduction of modern educational technologies, updating the content of curricula and expanding international cooperation. Currently, Polish art schools combine classical educational traditions with innovative approaches that ensure a high level of professional training of graduates and achieve their competitiveness in the European labor market.

Prospects for further research include a detailed analysis of methodological approaches to art education, assessing the effectiveness of the introduction of digital technologies into the educational process, as well as studying international experience in the functioning of art institutions. An important area of research is also the consideration of models of cooperation between art schools, universities and employers to develop an effective strategy for the professional training of young professionals.

Key words: art education, specialized art institutions, professional training, creative industries, labor market, educational reforms, digital technologies, international cooperation, modernization of curricula.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Мистецька освіта відіграє ключову роль у формуванні культурного середовища, професійного становлення та творчої самореалізації майбутніх фахівців у сфері мистецтва. У Польщі система спеціалізованих мистецьких закладів є важливим компонентом загальної освітньої системи, що забезпечує підготовку висококваліфікованих музикантів, художників, акторів, балетмейстерів та інших представників творчих професій. Їхня діяльність спрямована не лише на передачу традиційних знань і навичок, а й на впровадження сучасних освітніх методик, що відповідають глобальним тенденціям у сфері культури й мистецтва.

Актуальність дослідження ролі спеціалізованих мистецьких закладів Польщі у розвитку професійної освіти обумовлена низкою соціально-економічних та культурних факторів. По-перше, у сучасних умовах глобалізації та цифровізації мистецька освіта зазнає суттєвих трансформацій, що вимагає впровадження новітніх технологій, інтерактивних методів навчання та міждисциплінарних підходів. Вплив нових медіа, штучного інтелекту та цифрового мистецтва

зумовлює необхідність адаптації освітніх програм до сучасних реалій. По-друге, навчальні заклади мистецького спрямування відіграють вагомий роль у збереженні й популяризації національної ідентичності та культурної спадщини Польщі, що особливо важливо в контексті євроінтеграційних процесів. Вони сприяють формуванню творчого потенціалу суспільства, стимулюючи розвиток сучасного мистецтва, музики, театру й кінематографу. По-третє, сучасний ринок праці диктує нові вимоги до мистецької освіти, що включають не лише оволодіння технікою виконання, а й розвиток підприємницьких навичок, критичного мислення, комунікаційних компетенцій та здатності до міжкультурної взаємодії.

Ще одним важливим аспектом є взаємозв'язок мистецьких закладів із загальною системою професійної освіти. Співпраця між академіями мистецтв, консерваторіями, художніми школами та загальноосвітніми закладами сприяє не лише підвищенню рівня підготовки, а й розширенню доступу до якісної мистецької освіти на різних рівнях. Інтеграція міждисциплінарного підходу та використання новітніх педагогічних методик дозволяє забезпечити гармонійний розвиток

творчих здібностей учнів і їхню готовність до професійної діяльності в умовах динамічних змін культурної індустрії.

Таким чином, дослідження ролі мистецьких освітніх установ у розвитку професійної освіти Польщі є важливим для розуміння сучасних тенденцій та перспектив цієї освітньої сфери. Аналіз існуючих моделей навчання, механізмів підтримки й фінансування, рівня міжнародної співпраці дозволить визначити основні напрями модернізації та підвищення ефективності мистецької освіти. У майбутньому дослідження можуть бути зосереджені на розробці стратегій інтеграції традиційних та інноваційних методів навчання, оцінці впливу цифрових технологій на формування компетентностей учнів і розширенні міжнародного співробітництва у сфері мистецької освіти.

З огляду на євроінтеграційні прагнення України, досвід Польщі у розвитку системи спеціалізованої мистецької освіти є особливо цінним і може бути адаптований до вітчизняних умов. Враховуючи спільні історико-культурні витоки та подібні виклики у сфері освіти, Україна має потенціал для запозичення ефективних практик польських мистецьких закладів. У контексті реформування мистецької освіти в Україні польський досвід може слугувати методологічною й практичною основою для розробки інноваційних освітніх стратегій, спрямованих на підвищення якості фахової підготовки, зміцнення культурного капіталу держави та забезпечення її конкурентоспроможності у європейському й глобальному культурному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У польському науково-педагогічному дискурсі приділяється суттєва увага вивченню значення навчальних закладів мистецького спрямування у процесі розвитку системи професійної освіти країни. Зокрема, вивчаються питання якості мистецької освіти, її адаптації до сучасних викликів, впливу реформ освітньої системи та інтеграції мистецьких навчальних закладів у загальну систему освіти. На тему розвитку системи навчання у спеціалізованих мистецьких закладах Польщі, зокрема в контексті професійної освіти досліджували: М. Петржак (2017), аналізує роль педагогічних практик в освіті мистецьких кадрів, А. Врублевська (2018), розглядає організацію навчальних закладів, зокрема спеціалізованих мистецьких шкіл, та їх вплив на загальну систему освіти, Т. Слабек (2018), підкреслює важливість інтеграції мистецьких дисциплін у загальну освітню програму країни, Д. Врублевська (2010), висвітлює аспекти мистецтва Польщі та його взаємодії з освітнім процесом, М. Валіцький і Ю. Старжинський (2005), досліджують історію мистецтва між двома світовими війнами, зокрема як освітні програми впливали на розвиток польських художників і мистецьких інститутів у цей період, Т. Задрожний (2017), аналізує зміни в польських мистецьких школах після падіння Берлінської стіни, К. Войцек (2019), щодо впливу педагогічної діяльності видатних польських

художників на розвиток мистецької освіти, Б. Щербінська, (2016) авторка досліджує виклики, з якими стикаються польські заклади мистецької освіти в умовах сучасних змін, П. Слюсарчик (2018), стосовно балансу між інноваціями та традиціями в освітньому мистецькому просторі Польщі, М. Квятковський (2017), автор аналізує вплив сучасних реформ на роль мистецьких установ у Польщі, К. Залевська (2020), досліджує зміну ролі мистецьких навчальних закладів у контексті розвитку дизайну та образотворчого мистецтва в Польщі.

Аналіз широкого спектра польських наукових джерел свідчить, що дослідники виявляють стійкий інтерес до вивчення ролі спеціалізованих мистецьких закладів у становленні та еволюції системи професійної освіти Польщі. В Україні інтерес до цих досліджень зумовлений необхідністю адаптації успішного досвіду для модернізації національної системи мистецької освіти в умовах євроінтеграції. Отже, інтеграція польських наукових напрацювань у цю сферу в український академічний простір є своєчасною та необхідною.

Метою статті є аналіз значущості спеціалізованих мистецьких закладів у розвитку професійної освіти Польщі, аналіз їхньої структурної еволюції та освітніх підходів, а також окреслити можливості адаптації успішного польського досвіду в контексті модернізації мистецької освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початковому етапі професійної мистецької освіти в Польщі спеціалізовані навчальні заклади відіграють ключову роль у формуванні творчих здібностей та професійної орієнтації учнів. Витоки цієї освітньої моделі можна простежити ще з кінця XIX – початку XX століття, коли на польських землях почали з'являтися перші мистецькі школи, орієнтовані на ранню підготовку майбутніх художників, музикантів і театралів.

У свою чергу, після реформи 1999 року, що змінила структуру освіти в країні, значно покращились умови для розвитку освіти в галузі мистецтва. Важливим аспектом цієї реформи стало підвищення уваги до професіоналізму педагогів і викладачів у галузі мистецтва, а також впровадження нових форм оцінки та валідації освітніх програм. Згідно з результатами досліджень, проведених Павликом (2015), реформа 1999 року призвела до значних змін в організації мистецьких шкіл та закладів вищої освіти в Польщі, зокрема до покращення науково-методичних підходів [7, с.112].

З самого початку XX століття Польща стала свідком великого впливу західноєвропейських традицій у галузі мистецької освіти, що зміцнило існуючі навчальні заклади та внесло нові підходи до викладання мистецтва. Одним із важливих етапів стало створення спеціалізованих мистецьких шкіл, які надавали можливість глибше вивчати різні аспекти мистецької діяльності та сприяли розвитку професійної підготовки в галузі мистецтва. Як зазначає Ковальський (2018), у Польщі з'явилися заклади, які спеціалізуються на

підготовці художників, композиторів, акторів, музикантів, орієнтуючись на створення національної культурної спадщини [3, с. 24]. Польська система мистецької освіти була змінена після падіння Берлінської стіни, коли відбулася лібералізація освітніх програм, що сприяло впровадженню нових методик та інновацій у навчальний процес [5, с. 58]. Більш відкритий підхід до освіти в галузі мистецтва дозволив інтегрувати новітні технології та методи навчання, зокрема в галузі цифрових мистецтв, що надало можливість значно підвищити рівень підготовки фахівців.

Сучасна парадигма мистецько-освітньої галузі в Польщі демонструє поступовий відхід від традиційної академічної моделі, орієнтованої переважно на формування технічних умінь і навичок, у напрямі компетентнісного та інтегрованого підходу до підготовки фахівців. Освітні стратегії спеціалізованих мистецьких закладів дедалі більше враховують динаміку сучасного ринку праці, специфіку розвитку креативних індустрій і потреби культурного сектору. У цьому контексті навчальні програми зазнають істотного оновлення, зокрема через включення дисциплін, пов'язаних із підприємництвом, художнім менеджментом, маркетингом у сфері мистецтва, управлінням культурними проєктами та самопрезентацією.

Такий підхід сприяє формуванню у учнів універсальних і прикладних компетентностей, необхідних для реалізації професійної діяльності в умовах високої конкуренції, зокрема у форматі фрілансу, самозайнятості, культурної анімації або керування авторськими мистецькими ініціативами.

Серед них, зокрема, варто відзначити такі дисципліни, як: «Професійна діяльність художника» – що вивчається в мистецьких школах;

«Організація праці музичного артиста» – у музичних школах II ступеня; «Мистецьке підприємництво» – що часто входить до програми курсу «Основи підприємництва»; «Основи маркетингу» або «Самореклама» – як складова підготовки до виконання дипломного проєкту.

У рамках цих дисциплін учні опановують базові принципи ведення власної мистецької діяльності, зокрема: розробку бізнес-плану та юридичні аспекти самозайнятості; створення професійного портфоліо, резюме та презентацій мистецьких проєктів; використання цифрових інструментів і соціальних мереж для просування власного бренду; аналіз функціонування ринку мистецтва, музики та дизайну.

Такий підхід сприяє формуванню у майбутніх фахівців практичних умінь, необхідних для успішної самореалізації в умовах сучасного середовища.

Одним із прикладів закладів, що активно впроваджують сучасні освітні підходи, є Державна середня школа образотворчого мистецтва імені Войцеха Герсона у Варшаві. У навчальній програмі цього закладу передбачено дисципліну «Професійна діяльність художника», спрямовану на формування у здобувачів освіти практичних знань з авторського права, стратегій управління творчою кар'єрою, підготовки професійного портфоліо та

довгострокового планування індивідуального професійного розвитку. Учні опановують, серед іншого: написання рахунків-фактур, розрахунків вартості художньої роботи, правила авторського права, організовують власні виставки і навіть рекламні кампанії арт-проєктів. Крім того, школа систематично організовує практичні семінари за участі фахівців з відповідних сфер та ініціює зустрічі учнів із представниками культурних інституцій, що сприяє формуванню актуальних компетентностей та орієнтації на реалії сучасного мистецького середовища. У межах реалізації проєктів співпраці з культурними установами та підприємствами, учні мають змогу реалізовувати замовлення у сфері графічного дизайну, брати участь у створенні сценографічного оформлення для культурно-мистецьких заходів або долучатися до діяльності, спрямованої на популяризацію навчального закладу або регіону. Цей процес моделює реальні умови професійної діяльності, зокрема взаємодію з клієнтом, дотримання встановлених термінів виконання (дедлайну) та врахування визначених бюджетних лімітів, що сприяє формуванню у учнів практичних навичок проєктного менеджменту та професійної відповідальності.

Загальноосвітня балетна школа імені Романа Турчиновича у Варшаві реалізує комплексний підхід до підготовки майбутніх фахівців у сфері хореографічного мистецтва, поєднуючи класичну технічну підготовку з формуванням професійних компетентностей, необхідних для успішної кар'єри у сфері танцю. Окрім традиційного навчання техніці танцю, навчальний заклад запроваджує спеціалізовані програми, спрямовані на професійну орієнтацію студентів. Зокрема, учні мають змогу опанувати основи планування кар'єрного розвитку, налагоджувати співпрацю з артистичними агентствами, а також відвідувати заняття з психології сценічної діяльності, що сприяють підвищенню емоційної стійкості та впевненості під час виступів.

Середня школа образотворчого мистецтва в Гданську реалізує інноваційну освітню модель, зорієнтовану на розвиток фахових навичок і компетентностей, актуальних у контексті сучасного ринку праці. Навчальний процес побудований із врахуванням потреб творчого сектору, що забезпечує практичну підготовку майбутніх фахівців за широким спектром спеціалізацій, зокрема:

Комп'ютерна графіка – орієнтована на формування навичок роботи в галузі графічного дизайну, цифрових медіа та рекламної індустрії;

Художня фотографія – передбачає оволодіння як аналоговими, так і цифровими техніками, що мають попит у сфер ЗМІ та маркетингу;

Графічний дизайн – спрямована на створення візуальної ідентичності, рекламної продукції та комунікаційного дизайну;

Окрім спеціалізацій, навчальна програма включає дисципліни, що формують професійні компетентності:

Основи дизайну – знайомлять студентів з композиційними принципами, кольоровою гармонією та формотворенням;

Комп'ютерні методи в дизайні – забезпечують практичне володіння сучасними графічними програмами, зокрема Adobe Photoshop та Illustrator;

Професійні стажування – інтегрують студентів у професійне середовище через співпрацю з культурними інституціями та приватними компаніями.

Завдяки поєднанню теоретичної підготовки з практичним досвідом, випускники школи демонструють високий рівень готовності до професійної діяльності в різних секторах творчої індустрії.

Структурна трансформація спеціалізованих мистецьких закладів у Польщі виявляється у зростанні ролі наскрізних (трансверсальних) компетентностей, серед яких особливе значення надається креативності, здатності до ефективної командної взаємодії, самоорганізації, комунікативним навичкам та умінням вести переговори. Сучасні освітні програми закладів охоплюють також важливі аспекти правового та фінансового забезпечення професійної діяльності митців, включаючи основи авторського права, механізми фінансування творчих ініціатив, процедури отримання грантів, а також засади організації та управління власною підприємницькою діяльністю у сфері мистецтва [1, с. 5].

Для забезпечення цілісного освітнього процесу в спеціалізованих мистецьких закладах Польщі важливим є налагодження органічного зв'язку між навчальними дисциплінами та застосовуваними методиками. Така інтеграція дозволяє не лише глибше опанувати фаховий матеріал, а й формувати комплексні компетентності, що відповідають запитам сучасного культурного простору. Методологія мистецької освіти в Польщі вирізняється високим рівнем варіативності та гнучкою адаптацією до специфіки мистецьких напрямів і вимог сучасного ринку праці. У спеціалізованих мистецьких закладах активно впроваджуються інноваційні освітні стратегії, зокрема проєктно-орієнтоване навчання, міждисциплінарна модель STEAM (наука, технології, інженерія, мистецтво, математика), експресивні та когнітивні підходи, діалогова методика, а також система професійних практик і стажувань. Завдяки такій комплексній педагогічній парадигмі студенти набувають не лише фахових художніх умінь, але й розвивають гнучкі (soft skills) та технічні (hard skills) компетентності, що мають важливе значення для успішної реалізації в межах сучасних креативних індустрій [6, с. 18-20].

Важливим фактором, що визначає ефективність роботи мистецьких шкіл у Польщі, є баланс між державним та приватним фінансуванням, оскільки впровадження міжнародних грантових програм та партнерських ініціатив дозволяє покращити навчальні умови та підвищити їх конкурентоспроможність на світовому ринку мистецтва [4, с. 78].

Спеціалізовані мистецькі заклади, такі як художні ліцеї, музичні школи та інші інституції, відіграють ключову роль у формуванні високо-

кваліфікованих кадрів для різних мистецьких галузей а сучасні напрями навчання відповідають поточним тенденціям та потребам ринку праці. Музичні школи, наприклад, мають спеціалізації, що охоплюють різні аспекти музичного мистецтва – від класичного виконання до технічних аспектів, таких як виготовлення, ремонт і налаштування музичних інструментів, зокрема фортепіано. Сучасні напрями навчання в художніх ліцеях відповідають поточним тенденціям та потребам ринку праці. Випускники цих програм можуть працювати в таких сферах: креативні індустрії (реклама, графічний дизайн, анімація, відео-продакшн); дизайн середовища (архітектурні бюро, студії інтер'єрного дизайну); цифрові медіа (розробка контенту для цифрових платформ).

Така різноманітність підготовки дозволяє забезпечити відповідність потребам ринку праці, де зростає попит на фахівців у різних напрямках творчої індустрії. Важливою складовою є також глибоке освоєння студентами загальних навчальних предметів, що дозволяє інтегрувати мистецьку діяльність з іншими професійними і технічними сферами.

Випускники спеціалізованих мистецьких закладів Польщі, зокрема художніх ліцеїв та музичних шкіл, демонструють високу конкурентоспроможність на ринку праці. Їхня ґрунтовна підготовка дозволяє не лише швидко адаптуватися до вимог сучасного ринку, але й активно долучатися до культурного та мистецького життя країни. Вони мають можливість працювати в різних сферах – від творчих індустрій до викладацької діяльності, а також продовжувати навчання в університетах, що сприяє успішній кар'єрі в мистецтві.

Дослідження, проведене в Польщі, виявило проблему невідповідності між навичками випускників та очікуваннями роботодавців, що впливає на тривалість пошуку роботи та рівень заробітної платні. Однак випускники мистецьких закладів, завдяки спеціалізованій підготовці, мають перевагу в цьому контексті. Вони володіють унікальними навичками, які високо цінуються на ринку праці, що підвищує їхню конкурентоспроможність. Згідно з даними Європейської служби зайнятості (EURES), рівень зайнятості в Польщі у 2023 році становив 72,4%, що на 2 процентних пункти вище середнього показника по ЄС. Це свідчить про позитивну динаміку на ринку праці, від якої також виграють випускники мистецьких закладів. Їхня підготовка дозволяє їм займати різноманітні посади в культурному секторі, освіті та креативних індустріях, що сприяє їхній успішній інтеграції на ринку праці.

Подальший розвиток спеціалізованих мистецьких закладів у Польщі передбачає удосконалення навчальних програм, інтеграцію нових технологій у викладання мистецьких дисциплін, а також посилення міжнародної співпраці між навчальними закладами. Згідно з дослідженням Камінського (2019), однією з основних тенденцій є збільшення уваги до розвитку креативних та підприємницьких навичок у студентів, що дозво-

лить їм успішно адаптуватися до змінюваного ринку праці в сфері культурної індустрії [2, с. 85].

Важливим чинником успішної інтеграції випускників мистецьких навчальних закладів є тісна взаємодія освітніх програм із потребами ринку праці. Спеціалізовані мистецькі установи Польщі активно співпрацюють з роботодавцями та професійними асоціаціями, що дає змогу адаптувати зміст навчання до актуальних вимог креативних індустрій. Це забезпечує випускникам не лише фундаментальні знання, а й практичні вміння, необхідні для успішної професійної реалізації.

Крім того, випускники мистецьких закладів мають можливість продовжувати освіту на вищому рівні, що відкриває перед ними додаткові перспективи для кар'єрного зростання. Університети та академії мистецтв пропонують програми магістратури та докторантури, які дозволяють поглибити знання та розширити професійні компетенції. Це сприяє не лише індивідуальному розвитку випускників, але й підвищенню загального рівня кваліфікації фахівців у сфері мистецтва та культури.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Навчальні заклади мистецького спрямування Польщі відіграють важливу роль у розвитку професійної освіти, сприяючи підготовці висококваліфікованих фахівців у сфері культури та мистецтва. Їхня діяльність орієнтована на інтеграцію традиційних та інноваційних методів навчання, що дозволяє випускникам успішно адаптуватися до сучасних вимог ринку праці у різних галузях, зокрема у музичній, театральній, образотворчій та графічній. Запровадження цифрових технологій, міждисциплінарних підходів і міжнародної співпраці значно підвищує якість мистецької освіти та її конкурентоспроможність.

Аналіз польського досвіду засвідчує ефективність державної політики у сфері мистецької освіти, яка поєднує фінансову підтримку, законодавчі ініціативи та стратегічне планування розвитку мистецьких інституцій. Це створює сприятливі умови для професійного становлення випускників та їхньої інтеграції в культурну й креативну індустрію. Водночас збереження національної ідентичності та культурної спадщини залишається ключовим завданням мистецьких навчальних закладів.

Одним із ключових векторів, який варто розвивати в українському контексті, є формалізація та розширення співпраці між закладами мистецької освіти та галузевими стейкхолдерами – професійними спілками, культурними інституціями, приватними компаніями та міжнародними партнерами. Така взаємодія сприятиме оновленню змісту освітніх програм відповідно до динаміки ринку, впровадженню дуальної освіти та посиленню практичної складової підготовки здобувачів освіти.

Не менш важливою є розробка ефективних фінансових моделей, які враховують потреби мистецької освіти як у базовому фінансуванні, так і в підтримці інноваційних та міжнародних проєктів. Польський досвід демонструє приклад цілеспря-

мованої державної політики, яка дозволяє зберігати інституційну сталість мистецьких шкіл і водночас відкривати нові можливості для їх розвитку.

Подальші дослідження у цій сфері можуть бути зосереджені на аналізі впливу цифрових технологій на формування професійних компетентностей випускників мистецьких закладів, вивченні механізмів фінансування та їхньої ефективності, а також розробці стратегій вдосконалення співпраці між освітніми установами та роботодавцями. Особливу увагу слід приділити питанням адаптації успішного польського досвіду до потреб української системи мистецької освіти в контексті її модернізації та євроінтеграції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Fundacja Sztuki Polskiej ING Artysta – Zawodowiec. 2021. s.5
2. Kamiński R. The Creative Didactic Activity of Outstanding Artists, Graphic Arts. Poznań: Academy of Fine Arts. 2019. p. 85.
3. Kowalski J. The System of Education in Poland. Gdańsk: Educational Studies. 2018. p. 24.
4. Mazur B. Creativity and school grades: A case from Poland. Lublin: Educational Review. 2012. p. 78.
5. Nowak P. Art Education in Poland – between Jurassic Park and the ‘catering regime’. Lodz: Fine Arts Academy. 2020. p. 58.
6. Ośrodek Rozwoju Edukacji Przewodnik po narzędziach edukacyjnych do przedmiotów artystycznych. 2024. S.18-20.
7. Pawlak K. School architecture for primary education in a post-socialist country: a case study of Poland. Katowice: Urban Studies Journal. 2020. p. 112.

REFERENCES

1. Fundacja Sztuki Polskiej ING Artysta – Zawodowiec (2021). s.5 [in Poland]
2. Kamiński, R. (2019). The Creative Didactic Activity of Outstanding Artists, Graphic Arts. Poznań: Academy of Fine Arts. p. 85. [in English]
3. Kowalski, J. (2018). The System of Education in Poland. Gdańsk: Educational Studies. p. 24. [in English]
4. Mazur, B. (2012). Creativity and school grades: A case from Poland. Lublin: Educational Review. p. 78. [in English]
5. Nowak, P. (2020). Art Education in Poland – between Jurassic Park and the ‘catering regime’. Lodz: Fine Arts Academy. p. 58. [in English]
6. Ośrodek Rozwoju Edukacji Przewodnik po narzędziach edukacyjnych do przedmiotów artystycznych (2024). S.18-20 [in Poland]
7. Pawlak, K. (2020). School architecture for primary education in a post-socialist country: a case study of Poland. Katowice: Urban Studies Journal. p. 112. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЛЧЕНКО Ірина – кандидат педагогічних наук, докторант Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: система спеціалізованої мистецької освіти в Польщі; її структура та інклюзивність; аналізі освітньої політики; еволюція освітніх програм та навчально-виховного процесу; взаємозв'язок традиційної і сучасної педагогіки у мистецькій освіті; впровадження інновацій та можливості адаптації польського досвіду до української мистецької освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOLCHENKO Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Doctoral student Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: the system of specialized art education in Poland; its structure and inclusiveness; analysis of educational policy; evolution of educational programs and the educational process; the relationship between traditional

and modern pedagogy in art education; introduction of innovations and possibilities of adapting Polish experience to Ukrainian art education.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 19.05.2025 р.

УДК 378.147:37.013.42:78.071.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-176-181

КРАВЦОВА Наталія –

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти
Вінницького державного педагогічного
університету імені М. Коцюбинського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3528-4547>
e-mail: kravtsova65@ukr.net

ВАСИЛЕВСЬКА-СКУПА Людмила –

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти
Вінницького державного педагогічного
університету імені М. Коцюбинського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1989-7175>
e-mail: lpvasylevska@gmail.com

ШВЕЦЬ Ірина –

народна артистка України,
професор кафедри вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3803-9683>
e-mail: Shurikira@ukr.net

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ: ПЕРСПЕКТИВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Сучасна мистецька освіта вимагає системного оновлення. Її ефективність залежить від здатності інтегрувати інноваційні методики, цифрові технології та міждисциплінарний підхід у навчальний процес. Впровадження позитивного міжнародного досвіду дозволить підвищити якість підготовки вчителя музичного мистецтва, що є запорукою формування культурно розвиненої особистості у майбутньому.

У статті розглядаються актуальні виклики, що постають перед сучасною системою мистецької освіти в Україні, зокрема в контексті професійної підготовки майбутніх учителів-музикантів. Проаналізовано наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, що дозволило виявити основні тенденції, суперечності та напрями трансформації мистецької освіти. Визначено ключові проблеми, пов'язані з недостатньою інтеграцією теорії та практики, обмеженою цифровізацією освітнього процесу, а також потребою у впровадженні інноваційних методів навчання. Особлива увага приділена впровадженню міждисциплінарного підходу, проектно-орієнтованого навчання, використанню мультимедійних засобів та цифрових інструментів у підготовці вчителів музичного мистецтва. На основі аналізу зарубіжного досвіду окреслено перспективні напрями модернізації освітніх програм у галузі мистецької освіти. Запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя-музиканта з урахуванням вимог сучасного культурного й інформаційного простору.

Встановлено, що оновлення професійної підготовки вчителя музичного мистецтва в Україні має здійснюватися на основі принципів інноваційності, міждисциплінарної інтеграції, практичності та інтернаціоналізації. Лише за умови комплексного реформування освітнього процесу можна забезпечити якісну підготовку фахівця, який відповідатиме сучасним викликам мистецької і педагогічної практики.

Залучення сучасних технологій і кращих міжнародних практик дозволить вітчизняній мистецькій освіті відповідати вимогам XXI століття та формувати конкурентоздатних фахівців.

Ключові слова: мистецька освіта, професійна підготовка, учитель музичного мистецтва, міждисциплінарність, цифрові технології, проектне навчання.

KRAVTSOVA Nataliia –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
of the Department of Vocal and Choral Training,
Theory and Methods of Music Education
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University